

VAN GASTANK NAAR DENKTANK

Tekst: Cécile Dornseiffen

Fotografie: Henk van der Veen, Jeroen van der Kallen, KAT architecten

Van nutsgebouw naar internetbureau. Van de vooruitgang anno 1900 naar de hightech van nu. In Sneek kreeg de oude Gashouder eindelijk een passende herbestemming. KAT architecten verbouwde de stalen kolos tot hoofdkantoor van webdeveloper Snakeware. Nooitgedagt Stucwerk werkte het interieur af met het nieuwe Knauf Sheetrock® Tuff Hide, grondeer en finish in één. ‘Waarschijnlijk het eerste project in Nederland.’

Eeuwoud symbool

Herbestemming is hot. Stoomfabrieken, watertorens en gashouders staan symbool voor de opkomende welvaart eind 19e eeuw. Met man en macht wordt geprobeerd om dit Industrieel Erfgoed van de sloop te redden. Gashouders zijn sowieso schaars geworden; Nederland telt nog slechts een handjevol exemplaren. De gashouder in Sneek werd in 1905 in gebruik genomen, als tweede op rij. Nadat de grote gashouder begin jaren '70 werd gesloopt bij de komst van het

aardgas, bleef het kleine exemplaar verweesd achter aan de eveneens verlaten Veemarkt. In de nadagen nog door waterleidingbedrijf Vitens gebruikt als rein wateropslag waarvoor de binnenste telescopische houder vervangen werd door een vast, geklonken dak.

Beeldbepalende cilinder

De redding van de oude gashouder is uiteindelijk te danken aan burgerinitiatief. Architect Kees Kat was de stuwende kracht achter de transfor-

Naast de entree is het Sna-
keware logo aangebracht.
Gesneden uit de vrijkomende
platen voor de ramen. 'Binnen-
stebuiten gebruikt, voor meer
reliëf.' (HvdV)

Eerst gas, toen water, nu internet

matie tot kantoorpand. Zijn eerste verbouwplan dateerde al uit 2007. Uiteindelijk vond hij in technologiebedrijf Snakeware de juiste partner. Dit succesvolle internetbureau was op zoek naar een nieuw hoofdkantoor met een kenmerkende uitstraling. Geschikt voor 25 medewerkers, met een doorgroei naar circa 40 fte. De oude gashouder paste hen als een handschoen. Ate van der Meer, Marketing & Sales Director: "Alles viel voor ons op zijn plaats. Industriële historie, architectuur, vakmanschap en digitale media verenigd in deze beeldbepalende cilinder. Al een eeuw geleden gebouwd als nutsvoorziening."

Verkregen 'om niet'

De afgeschreven tank werd 'om niet' overgedragen door Vitens waardoor bijna het hele budget van 1 miljoen euro besteed kon worden aan de renovatie. Vergunningstechnisch waren er weinig

Teamruimte met rondgestuukte wand, akoestische plafondeilanden en gevulderde betonvloer. (HvdV)

problemen. De constructie had geen monumentenstatus en de gemeente werkte vlot mee, onder andere bij de wijziging van het bestemmingsplan. In krap 6 maanden tijd werd de Gashouder – 9 meter hoog, 23 meter in doorsnee – volledig gerestaureerd en omgetoverd tot een modern kantoorpand met authentieke kenmerken.

Industriële architectuur

Qua architectuur stond als een paal boven water dat het industriële karakter behouden moest blijven, evenals het ronde silhouet. Om toch voldoende licht binnen te krijgen werd een 20-tal liggende platen van de stalen huid vervangen door verdiepte ramen. Ook de entree is inpandig gehouden. Dankzij een hap uit het dak, gecombineerd met de cilinderhoge glaspui, valt er nu royaal licht naar binnen. De oranje kozijnen (RAL 2000, de Snakeware huisstijl) steken fel af tegen

de grijze cilinderwand (RAL 7046). Onder het dakoverstek loopt het plaatwerk gewoon door. Nodig voor de stabiliteit, maar ook bedoeld als zonnescherm.

Oude elementen in zicht

Het interieur is zo sober en transparant mogelijk gehouden. De werkruimtes zijn verdeeld over twee verdiepingen, met een open vide boven de entree. Naast vier grote zalen telt het kantoor afgesloten vergaderplekken, een kantine en een mediacafé. In de eveneens ronde kern zijn de service-units ondergebracht: verkeerszones, garderobes, toiletten, cv- en serverruimte. Kees Kat liet oude elementen, waar mogelijk, pontificaal in zicht. Op de bovenste verdieping contrasteert het rauwe geklonken dak mooi met een lichtgrijze PU-gietvloer. Beneden werd juist gekozen voor een traditioneel gevulderde betonvloer, als tegenhanger tegen de gladde stucplafonds. Alle

dragende delen zijn gespoten in Umbra Grau (RAL 7022), een warm donkergrijs dat het fraai doet tegen het standaardwit van het Sheetrock Tuff Hide stucstelsel.

Isolatie tegen condensatie

Van roestige stalen tank naar een energiezuinig technologiekantoor. In bouwkundig opzicht zijn er dan wel wat problemen te overwinnen: draagkracht, isolatie en akoestiek. “Het bestaande dak werd gedragen door een reeks schoren onder 45°. Die obstakels zijn vervangen door een ringvormige draagconstructie van 9 pijlers op buispalen – de nieuwe kern”, schetst Kees Kat. Vervolgens werd de stalen huid behandeld: stralen en opnieuw coaten. Condensatie is het belangrijkste probleem, bekend euvel uit de scheepsbouw. Omdat het dak met de karakteristieke ribben in zicht moest blijven, werd er aan de buitenzijde geïsoleerd met 22,5 cm BETOPOR isolatieshape

Nieuwe ronde draagconstructie, na verwijdering van de schoren. (KAT)

We zijn blij verrast met de afwerklaag

Boven. Opgebracht in twee kruiselingse lagen, voor de zekerheid. (JvdK)

Links. Het meeste werk ging zitten in het klaarmaken van de gipsplaatwanden. (JvdK)

waarop de bitumineuze dakbedekking is geplakt. De eerste twee meter van de binnenzijde van het dak en de cilinderwand zelf moesten aan de binnenzijde dampdicht worden gemaakt. Daarvoor is het staal voorzien van 8 cm PUR, in 2 lagen uitgehard. Daar tegenaan is een al in ronding geprefabriceerde HSB voorzetwand geplaatst van 10 cm regelwerk, ingevuld met steenwol en bekleed met OSB-plaat. Het geheel is afgewerkt met 2 lagen gipsplaat in ronding.

Nieuwe Tuff Hide systeem

Van buiten rond, van binnen rond. Nooitgedagt Stucwerk was verantwoordelijk voor al het stucwerk: de ronde buitenring, de 5-hoekige kern, alle tussenwanden en plafonds (minus de systeemplafonds in de natte ruimtes). In dit project werkten ze voor het eerst met Sheetrock® Tuff Hide. Dit voor Europa nieuwe systeem claimt

geschikt te zijn voor het machinaal plamuren, gronden én finishen in slechts één arbeidsgang. De direct verwerkbare spuitplamuur heeft een groot doorstroomvermogen en wordt aangebracht met airless spuitapparatuur. Jeroen Nooitgedagt maakte kennis met dit product op een demodag bij groothandel Stucgoed Sneek. "Het is een primer en een afwerklaag ineen die een extreem slijtvaste wandafwerking oplevert. Knauff zet het nu op de markt. De toplaag is nèt niet helemaal glad. Dankzij een heel subtiel sinaasappeleffect krijgen de oppervlakken door lichtverstrooiing iets levendigs."

Kruiselingse lagen

In de gashouder werden de gipsplaat ondergronden op de gebruikelijke manier voorbereid: naden afdichten met gaas, hoekprofielen plaatsen, vullen en bijwerken met Easy Sand en afpleiste-

ren met finisher. Na het drogen is er machinaal geschuurd. Vooral het uitvullen van de naden en strippen en het afplakken was veel werk, zo'n 80% van de afwerkfase. Nooitgedagt Yachtpainting uit Sneek heeft in samenwerking met Nooitgedagt Stucwerk het uiteindelijke spuitwerk gedaan. "Met een prachtig eindresultaat. Het uitvlaksysteem was ons wel bekend, maar we zijn blij verrast met de afwerklaag. Naplamuren was inderdaad niet nodig. Voor de zekerheid hebben we de Tuff Hide niet in één laag opgebracht, maar in 2 kruiselingse lagen om goed te dekken. Met 90 minuten droogtijd ertussen in plaats van de aangegeven 30-60 minuten."

Voor Jeroen Nooitgedagt was de Gashouder een relatief groot project. Reden om samen te werken met zijn vaste zzp-collega Stucadoorsbedrijf T. de Vries uit Joure. Beiden gaan zeker door met het Sheetrock® Tuff Hide spuitsysteem. Nooitgedagt ziet nog een groot voordeel: "Alle materialen – voorbereiding en spuitlaag – vallen binnen één systeem. Dan sta je garantietechnisch waterdicht. Je hebt één leverancier die achter het hele pakket staat."

Doordacht duurzaam

Gedurende het bouwproces vormden begrippen als 'duurzaam & energieneutraal' de leidraad. Overal is gezocht naar de allerlaatste technologie. Hoewel de wanden niet zijn uitgevoerd als akoestisch wandsysteem, is er wel scherp op de akoestiek gelet. Zo is de verdiepingsvloer extra goed geïsoleerd voor wat betreft contactgeluiden. De opbouw bestaat uit Fermacell vloerelementen (2 x 10 mm gipsvezelplaat + 10 mm houtvezelplaat), gelegd op een honingraatsysteem (60 mm honingraatelementen gevuld met korrels). Het eigenlijke plafond onder de houten balklaag is daar weer verend onder opgehangen. Plafondeilanden (Ecophon Acoustic) boven de werkplekken bieden akoestisch comfort, maar ook indirecte verlichting.

Overal is led gebruikt, waarvoor Arpalight het lichtplan maakte. Alle bekabeling komt van boven en ligt in robuuste metalen kabelgoten.

Neutraal en flexibel

Onzichtbaar op de achtergrond speelt domotica een hoofdrol. Nergens zitten schakelaars, alles

Verdiepingsvloer, goed zichtbaar is de nieuwe ringvormige draagconstructie. Het oude dak contrasteert met de gladde PU-gietvloer. Solatubes brengen extra daglicht binnen. (HvdV)

Subtiel sinaas-
appeleffect geeft
een levendig
oppervlak

wordt vanuit de centrale hal aangestuurd. Het laatste gadget zijn de Hue verlichtingsspots met wifi sensor van Philips, waarmee je via een smartphone app de kleuren en lichtintensiteit kunt aansturen. En hoewel het Tuff Hide stucstelsel met mengverven aangekleurd kan worden, is hier toch gekozen voor simpel standaardwit. "Zo kunnen we flexibel zijn. Een discotheek sfeertje of juist integraal groen op de muren als we de KPN als nieuwe klant mogen verwelkomen", grapt Ate van der Meer. "Dat soort zaken, daar houden we nou van..."

Korte afstanden en kennis van elkaars bedrijven, dat werkt

Grote vergaderkamer. De ronde vorm van de gashouder komt overal terug, ook in de armaturen. (HvdV)

Weer in ere

Na een respectabele 108 jaar is de geklonken stalen Gashouder aan het Veemarktplein nu haar derde leven ingegaan. Voor Sneek is beeldbepalend Industrieel Erfgoed bewaard gebleven, in een fraai ensemble met de even verderop gelegen watertoren die eerder al een herbestemming kreeg als communicatiebureau. Mogelijk wordt dit nieuwe 'landmark' nu een aanjager voor de herinrichting van het nog braakliggende marktterrein. Voor de realisatie van dit bijzondere project werd bewust gewerkt met lokale bedrijven; ook dat valt onder duurzaamheid. Alle drie de heren zijn het erover eens: 'Korte afstanden en kennis van elkaars bedrijven, dat werkt.'

Gashouder Sneek

Opdrachtgever: Snakeware, Sneek
Architect: KAT Architecten, Sneek
Aannemer: Friso Bouwgroep, Sneek
Stukadoorsbedrijf: Nooitgedagt Stucwerk, Sneek – i.s.m. Stucadoorsbedrijf T. de Vries, Joure
Gietvloer: Vloertechniek Hoogeveen
Systeemplafonds: De Jong Plafondbedrijf, IJlst
Spuitplamuur SHEETROCK® Tuff Hide: Knauf
Plafondeilanden: Saint-Gobain Ecophon
Bouwperiode: mei-december 2013
Bouwsom: 1 miljoen euro incl. installaties

Entree. De grote vergaderkamer 'hangt' in de vide boven de balie. (HvdV)